Цана нумэру 50 кап.

БЕЛАРУСКАЯ ДУМКА

ШТОДЗЕННАЯ ГАЗЭТА.

Рэдакцыя і Адміністрацыя — Востра-Брамская, № 9 — адчынена што дня, апрача сьвята, 10—3 гадз.

АБВЕСТКІ: 1 радок перад тэкстам 4 рублі. 1 радок за тэкстам 2 рублі. З безработных за усю абвестку 2 рублі.

Год I. Аўторак, 24 чэрвеня 1919 г. № 27.

Расея і Польшча аб Беларусі.

Прызнаньне дзяржавамі Антанты ўраду Колчака зрабіла вельмі войстрым пытаньне аб усходніх граніцах Польшчы. Паўстаўшая для новага дзяржаўнага жыцьця Польшча хоча выйсьці з сваіх этнаграфічных граніц і пашырыцца ува ўсе бакі, у той лічбе і на ўсход. На ўсход ад Польшчы пачынаюцца абшары Беларусі, абвесьціўшай сябе незалежнай ад Расеі. Польшча, карыстаючы з мамэнту, калі ў Беларусі няма магчымасьці бараніць сваімі сіламі сваю незалежнасьць, рупіцца сьхіліць Беларусь да хаўрусу з Польшчай. Беларусь знаходзіцца цяпер у такім палажэньні, калі ў ёй зацікаўлены ўсе яе суседзі, у тым ліку Расея і Польшча.

Колчак і Сазонаў лічуць Беларусь сваёй «правінцыяй». Польшча таксама лічаць Беларусь с в а ё ю «усходняю зямлёю». Як бачыце, Беларусь і для Расеі і для Польшчы — с в а я зямля. Другімі словамі, і Польшча і Расея не паважаюць правоў Беларусі на незалежнасьць і гатовы, калі падойдзе зручны мамэнт, падзяліць Беларусь паміж сабою.

Плян падзела Беларусі — ня выдумка. Такі плян ёсьць і жыве ен ў галовах польскіх і расейскіх палітыкаў старой маркі.

Палітыкі гэтыя лічуць, што Беларусь дзеліцца на дзьве паловы: усходнюю і заходнюю. У першай мае ўплывы Расея, ў другой—Польшча. У першай—жывуць праваслаўныя беларусы, а ў другой — ёсьць значная лічба і каталікоў-беларусаў. З гэтай прычыны каталікоў трэба далучыць да Польшчы, а праваслаўных да Расеі. Такім парадкам, некаторыя часьці Горадзеншчыны і Віленшчыны, як думаюць польскія палітыкі ад эндэцыі, павінны быць проста далучаны да Польшчы.

У такім сваім пажаданьні гэтыя палітыкі сустрэнуцца з палітычнай праграмай Колчака—Сазонава і К-о, лічучых, што Расея павінна валадаць ўсёю Беларусьсю. Польшчу яны хоць і прызнаюць незалежнай, але-ж у этнаграфічных граніцах, значыцца, бяз Горадзеншчыны і Віленшчыны. Сярод палякоў у цяперашнім часе ёсьць і яшчэ адна значная палітычная група, каторая лічыць, што ня можна адшарпаць ад Беларусі часткі і далучаць іх да Польшчы, што трэба далучыць да Польшчы ўсю Беларусь, зрабіўшы яе ці аўтаномнай вобласьцю, ці незалежнай дзяржаваю. Такім парадкам можа здарыцца, што і з польскага і з Расейскага боку будуць зроблены крокі, каб далучыць да сябе усю Беларусь і з гэтым нам трэба будзе лічыцца, як з вельмі важным палітычным фактарам, ад таго ці іншага разьвязаньня каторага будзе залежаць вельмі многае.

Калі-б ў Польшчы атрымала верх палітыка стварэньня незалежнай і непадзельнай Беларусі, то Беларусь, мы лічым, магла-б зрабіцца незалежнай дзяржавай.

Справа ў тым, што Колчак яшчэ нам ня грозіць, ён яшчэ ня можа сходаць бальшавікоў. Калі гэта будзе, што Колчак падойдзе за сваімі войскамі да Беларусі, яшчэ невядома. Нам здаецца, што яшчэ доўга прыйдзецца чакаць яго. У гэты самы час Польшча магла-б павясьці палітыку стварэньня незалежнай Беларусі. Трэба толькі, каб Польшча пайшла на гэта з шчырым сэрцам, простаю дарогаю, без усякіх ашуканстваў. Трэба, каб польская палітыка адкінула ўселякія памыслы аб далучэньні да сябе частак Беларусі і адраклася ад эндэцкай агітацыі аб падзеле Беларусі.

Замест пасылкі пасольства Колчаку—няхай польскі урад прышлець пасольства да беларускага ўраду і з ім згаварыцца аб тых ці іншых нашых суседзкіх адносінах.

Да той-жа пары, пакуль польская палітыка будзе гаварыць аб нашых землях з усімі, апрача нас, нічога з такой палітыкі ня выйдзе, і Беларусь з Польшчай не згаварыцца.

Трэба з большым паважаньнем, паночкі, аднасіцца да нас і уцяміць сабе цьвёрда, што бяз нас вы не пажэніце нас з сабою, а таксама і не падзеліце нас на кавалкі, бо хоць мы і слабыя, але-ж можам дайсьці да праўды, калі нас ваша палітыка будзе крыўдзіць.

Лук—аш.

ПАРА СЛОЎ АБ БРАТНІХ АДНОСІНАХ.

Польскія газэты падаюць нам весткі, што немцы ў Горнай Сілезіі пачалі выганяць жыхароў-палякоў з іх хат. Газэты апісаваюць уселякія зьдзекі, якія павінны цярпець там палякі ад немцаў. Газэты гукаюць усіх хаўрусных дзяржаў і крычаць аб помсьце да неба. Неба павінна убачыць, што церпяць палякі, якую крыўду ім наносяць ворагі і зараз-жа пакараць усіх, хто іх крыўдзіць. Можна падумаць, што неба створана толькі для польскага народу, быццам у іх манаполія якая на Бога. А нашы стогны і малітвы пачуе неба ці не, як вы думаеце? Тое, што мы церпім і цярпелі праз увесь час, ці убачыць хто-небудзь: «Gazeta Warszawska» у № 167 піша, што рука Польшчы была па-брацку працягнена да беларусаў, але яна асталась вісець у паветры, бо ніхто яе не падхапіў. Гэта праўда, што мы ня кінуліся, бо мы бачылі другую руку, якая хацела накінуць нам вяроўку на шыю. І ў знак братніх адносін аўтар стацьці піша: „Але аб Вільні ніякай гутаркі быць ня можа, Вільня будзе польскім местам“. А мы, беларусы, што ў гэтым месьце? Госьці, пэўне, будзем... Куды-ж нам пайсьці з нашай бацькаўшчыны? Выбачайце, але ў адным гэтым памянёным факту няма ніякай праўды і шчырых адносін, а гэтых фактаў мільёны.

У гэтай самай газэце ёсьць вестка, што ў Варшаву прыехала з Вільні беларуская дэлегацыя, каб афіцыяльна заявіць польскаму ўраду ад жыхароў Беларусі, што яны хочуць прылучыцца да Польшчы. Праўда толькі ў тым, што дэлегацыя паехала да Варшавы, але я не разумею, чаму жыхарам гэтага краю так клапаціцца і пасылаць дэлегатаў аб прылучэньні, калі вы самі больш за нас аб гэтым клапаціцеся і нам ня трэба было-б дарма турбаваць людзей.

Беларусы—цёмныя і дурныя, бо ня хочуць зразумець, якую ім робяць пашану, калі прылучаюць іх да лона Польшчы...

І агульнае жаданьне беларусаў, каб нашы апякуны не цягнулі нас сілком да лона, бо наш лёзунг быў, ёсьць і будзе „незалежнасьць і непадзельнасьць“ Беларусі, толькі дзеля гэтага езьдзяць нашыя дэлегаты ў Варшаву і дзеля гэтага працуюць ўсе, хто лічаць сябе беларусам.

А. С—а.

Маленькі фэльетон.

Пакутнікі.

За панства адных, за хамства другіх, за сваё нядбальства пакутуюць яны.

Абдзёртыя, босыя, худыя, зьбялелыя або цьмяныя, насілу цягнуць яны ногі, цягнучы вялізазныя калёсы па віленскаму бруку.

Тусклы зрок нявольнікаў. Баяцца ці ня хочуць пазіраць па бакох...

А збоку тлусты пан з чырвоным тварам і шызым носам радасна рагоча і міргае на іх сыну—малому хлопчыку—і той таксама радасна, а яшчэ падзіцячу рагоча: «А, бальшавіцы! А, галганы»!

Пакутнікі быццам ня чуюць, быццам ня бачуць.

За панства адных, за хамства другіх за сваё нядбальства цярпліва пакутуюць яны. N.

АПОШНІЯ НАВІНЫ

Весткі Польскага Генеральнага Штабу.

20 чэрвеня.

Фронт Галіцыйска - Валынскі.

Генеральную украінскую атаку на лініі Мечышчуў-Бржезаны-Дрышчуў адбіла 3 дзівізія легіонаў з вялікімі стратамі для ворага. На паўдзень ад Бродаў непрыяцель абстрэльваў пазыцыю нашу з цяжкай артылерыі. На Валыні, Колкі, каторыя былі заняты праз сялянскія банды, ізноў заняты нашымі аддзеламі.

Фронт Палескі. Над Ясёлдай дужая дзеяльнасьць непрыяцельскай артылерыі.

Фронт Літоўска-Белар. Без перамены.

Беларусы на мірнай канфэрэнцыі.

Бэрлінская руская газэта „Голос Россіі“ паведамляе, што беларускае бюро друку даносіць: Міністр—старшыня Беларускай Рэспублікі А. Луцкевіч выехау у Парыж, дзе ен возьмець вучасьце у працы мірнай канфэрэнцыі.

Мір будзе падпісаны.

ГОРАДНЯ, 20 чэрвеня (з Бэрліна праз Коўну і Горадню).

Уласны кар. «Голос Белостока» з пэўных парламэнцкіх сфэр падае весткі аб тым, што мірныя прапазыцыі, зьмененыя і зарпапанаваныя Антантаю нямецкім дэлегатам напэўна будуць імі падпісаны. Антанта жадаець цяпер міру больш, чым калі-небудзь, і калі раней у радох хаўрусьнікаў грымела аружжа, то цяпер пасьля выпадкаў у Францыі і Італіі, у каторай рабочая хваля можа падмыць трон Віктора-Эмануіла, гэтыя ваяўнічыя лёзунгі крыхачку сьціхлі, і рэзультатам гэтых падзей зьявілася значнае зьмягчэньне варункаў міру. Бэрлінская біржа ужо реагіруе на гэткае межнародовае палажэньне, і ўсе паперы, таксама і расейскія адразу павысіліся у цане. Лічуць 990/0 за тое, што мір будзе падпісан.

Фінляндзія абвесьціла вайну Расеі.

Бальшавікі зьнячэйку адкрылі ружэйны і кулямётны агонь каля Сістэрбака, а пасьля пачалі стральбу уздоўж усяго фронту ад Фінскага заліву да Ладажскага возера. Фіны энэргічна давалі адказ. Бальшавікі узарвалі зялезна-дарожны мост каля Сістэрбака. Цяпер ува ўсім раіоне ціха, толькі з рускага боку каля Веріок відаць зарава.

Бальшавікі наступаюць на Уфу.

Радзіо з Масквы апавяшчае, што чырвоныя войскі падыйшлі да Уфы і наводзяць масты праз раку Белую.

Бальшавіцкія весткі аб фронце.

У раіоне Стэрлітамака (70 міль на паўдзён ад Уфы) нашы войскі сунуцца уздоўж зялезна-дарожнай лініі.

Мы занялі ст. Пушкаровая за сем міль на паўдзён ад Бірска.

Пры заняцьці Сарапула намі захоплена шмат палонных, кулямётаў і 200 вагонаў. Вораг пры помачы узброяных параходаў меўся ізноў заняць Сарапул, але без пасьпеху. 2 параходы затоплены агнём нашай артылерыі.

На Паўночным фронце.

Расейскі корпус пад камандаваньнем англійскага афіцэра заняў Тулгу, у вучастку Вагі, захапіў палонных і 9 кулямётаў. 2-й батальон паўночнаг арміі заняў Павенец у Петразаводзкім вокрузе. Адходзячы бальшавікі забралі усіх мужчын, старэйшых за 14 гадоў.

Мэморыял Літоускага міністра Беларускіх спраў.

КОЎНА. Літоўскі міністр Беларускіх спраў І. Я. Воронка падаў прадстаўнікам місый, францускай, ангельскай і амерыканскаў у Коўне мэморыял пад загалоўкам «Беларускае пытаньне да Вэрсальскай мірнай канфэрэнцыі».

Англічане у Лузе.

Швэдзкая газэта «Фолькетс Тагеблат» піша, быццам ангельскія войскі высадзіліся ў вусьсьцю Лугі і занялі некалькі вёсак. У Петраградзкім савеце неспакай. Ен пастанавіў бараніць сталіцу да апошняй магчымасьці. Савет зрабіў заяву, што калі ген. Маннергейм і эстонцам удасцца забраць места, то яны знойдуць толькі руіны, усё будзе зьнішчана.

Зьезд памешчыц.

На зьездзе польскіх памешчыц у Варшаве паміж іншым вынесена рэзалюцыя, каб Сойм прыцягнуў кабет на *аднагадовую прымусовую работу.*

Беларусь.

Як сяляне адносяцца да беларускага зьезду.

Шмат мне прыходзілася гаварыць з сялянамі у Рудомінскай воласьці (Віл. пав.) аб рожных палітычных справах, а найбалей аб нашай Беларускай Рэспубліцэ, як незалежнай і непадзельнай, а таксама і беларускім зьезде, каторы працаваў над гэтай незалежнасьцю. Усе сяляне надта добра зустрэлі гэтую вестку і кажуць, што гэта даўно ужо трэба было зрабіць. Асабліва яны задаволены тым, што зьезд хоча збудаваць сваё войска і што у касьцёлах будуць правіць імшу у беларускай мове. Яны кажуць, што нічога ня можа быць ляпей, як маліцца Богу на сваёй роднай мове, а не на той змарлай, на якой цяпер правяць імшу, нічога ня можа быць бліжэй да сэрца беларуса, як чуць навуку у касьцеле на той мове, на якой яны заўсёды гутараць. Шмат беларусаў хацелі быць на гэтым зьезде, але працоўная пара ня дала магчымасьці зрабіць гэтага. Дось таго, што я з гэтых гутарак меў найлепшыя задавальненьня, і ёсьць надзея што наша праца, праца над збудаваньнем нашай бацькаўшчыны. дарма ня згіне.

Я. Я.—К.

У ВІЛЬНІ.

З Магістрату.

Бурмістр м. Вільні, п. В. Абрамовіч, вярнуўся з Варшавы і пачаў спаўняць сваё абавязкі.

Акадэмія мастацтва.

Апрацоўваецца цяпер праэкт наладжаньня ў Вільні акадэміі мастацтва. Апрацаваць гэты праэкт даручана вядомаму польскаму мастаку-маляру Ф. Рушчыцу і архітэктару з Кракава Краснапольскаму. Акадэміі урад абецаў грашовую падмогу. («Віл. Кур.»).

Брахня.

У некаторых варшаўскіх і тутэйшых польскіх і расейскіх газэтах у апошнія дні замяшчаюцца заметкі аб тых ці іншых палітычных беларускіх справах. Мы павінны адзначыць, што ў некатарых заметках няма саўсім праўды, апрача хіба таго толькі, што ў Варшаву выехала дэлегацыя ад Рады зьезду Віленшчыны і Горадзеншчыны, каторая вядзе з польскім урадам перагаворы аб стварэньні беларускага войска і аб цывільным кіраваньні краем. Ніякіх просьбаў аб далучэньні да Польшчы і гэтаму падобных прапазыцый дэлегацыя падаваць не упаўнамочана і, само сабой ведама, іх ня робіць.

Шовінізм.

Анагдай на Сьв.-Юрскім праспэкце нашага места меў месца гэткі выпадак. Толькі што наляпілі афішу з апавяшчэньнем аб адкрыцьці у Вільні, у хуткім часе, языказнаўчых курсаў. У праграме між іншым стаяць мовы: літоўская, нямецкая і інш. З грамады, абступіўшай чытаць наляпяную афішу, найсьмялей выступае адзін з словамі: «Вот літоўскаму!»—кіпцем перадзірае тое места на афішы. Падзёр-бы і ўсю, але на перашкодзе стаў ягоны-ж уласны таварыш. Міліціянер, што ўсё гэта бачыў, зрабіў усьмешку здаваленьня і прайшоў міма.

Рэдактар і выдавец У. Знамяроўскі. Друкарня «Віленскага Выдавецтва», Мала-Стефанаўская, 23.